

Ирена П. Арсић¹
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за српску и компаративну књижевност

Претходно саопштење
УДК 061.22 (497.5 Дубровник)
Примљен 24. IV 2012.

ИЗ АРХИВА ДУБРОВАЧКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА „СВЕТИ ВЛАХО“ (1926–1927)

Дубровачко учено друштво „Свети Влахо“ је, у маниру старих дубровачких академија, али и сагласно новим временима у југословенској државној заједници, основано 30. новембра 1923. уочи а у част светковине ослобођења и уједињења. Статут друштва од власти потврђен нешто раније, 19. октобра исте године, док од 1. априла 1924. „Свети Влахо“ добија новчану помоћ од градске општине.

Друштво су основали изабрани дубровачки интелектуалци, као и они који су се у то време били својим послом везани за Град, а председник управе био је тадашњи управник Дубровачког архива, историчар Антун Вучетић. Управу су чинили, поред њега, и чувени дубровачки сликар, Марко Мурат, док су послове благајника и библиотекара обављали дубровчани професор Јосип Ђира и каноник Анте Лиєпопили.

Као секретари Друштва били су ангажовани, тада још увек на почцима својих каријера, историчар и архивист, Илија Синдик, и критичар, теоретичар и историчар књижевности, Алберт Халер, тадашњи професори Дубровачке гимназије. Њима је од највеће помоћи, као прави секретар Друштва био Јовица Перовић, архивист Дубровачког архива, дубровачки публициста.

Циљ друштва је био сасвим јасан и прокламован статутом, чија га прва тачка детаљно наводи: „*da svestrano proučava Dubrovnik, naročito sa strane arheološke, istorijsko-umetničke, istorijsko-pravne, lingvističke, etnografske, antropološke, socijalne, trgovačke, pomorske, geografske i prirodne bilo u njegovom sopstvenom razvitku, bilo u njegovim vezama s Dalmacijom i s drugim bližim i daljim oblastima naših ili tuđih zemalja*“.

¹ irena.arsic@filfak.ni.ac.rs

У складу са својим основним циљем Друштво је организовало низ предавања угледних научника из Дубровника и региона, током периода 1924-25, као стручне састанке и као јавна предавања.

Друштво је после опсежних припрема, 1929. године издало и врло амбициозни научни часопис под називом „Гласник“, штампан на 184 стране, латиницом и ћирилицом. Главни уредник је био Антун Вучетић док су као чланови уредништва потписани: Јаков Царић, Нико Ђивановић, Ернест Катић, Луцијан Марчић, Марко Мурат, Иво Сарака и Јорјо Тадић.

У Архиву Српске православне цркве у Дубровнику, у списима Јовице Перовића, сачуван је део архива ДУД „Свети Влахо“. Највећи део ових списа, односи се на припрему часописа Друштва, па га чине писма и нацрти писама која је, на Вучетићев захтев и по његовом диктату, сачињавао Ј. Перовић, као и поједини одговори на ова обраћања. Ту се, такође, налази и записник са седнице друштва из октобра 1926, која је одржана поводом штампања „Гласника“. Хронолошким издањем ових докумената настоји се да се делимично реконструише рад на припреми и штампи часописа последње дубровачке академије.

Писмо Антуна Вучетића Тихомиру Ђорђевићу

4. X 1926.

Gospodin Dr. Prof. Tihomiru Gjorgjeviću
Beograd

Vi ste bili u svoje doba ljubazni prema nama, kad smo bili naumili osnovati Dubrovačko učeno društvo „Sv. Vlaho“ i osnovali smo ga po Vašim napucima.

Bila je naša nesreća da je naš Kralj, kada je bio u Dubrovniku, za samo kratko vrijeme primio je na audienciju mnoštvo ličnosti i korporacija, stoga smo se mi od Društva morali ograničiti na puko poklonstvo, te nijesmo mogli s njime podulje progovoriti za Duštvo, kao ni ja za arhiv i kako je Društvo u tankim vodama. Ali ufam da će se stvari promijeniti iza izdanja prvog „Glasnika“ Društva i ponovljenim našim naporima i da će, dajbudi, od Dubrovčana biti življeg odaziva prema Društvu.

U izdanja prvog našeg „Glasnika“ obratili smo se na više pisaca koji su nam već obećali da će nam poslati svoje radove za „Glasnik“, te evo i Vama se obraćam da Vam pošaljem poziv e da ćete nas obradovati jednom svojom radnjom.

Zahvaljujući Van unaprijeda ostajem Vama najodaniji ...

Писмо Милана Решетара Антуну Вучетићу

U Zagrebu 8.X 1926.

Poštovani gospodar Antune,

Vaše sam pismo našao na stolu kad sam se prije par dana vratio s puta, ne zamjerite, dakle, što Vam nijesam prije odgovorio. Hvala na pozivu da pošljem kakav prilog za prvu svesku Vjesnika (kako piše Vuk i Broz-Ivekovićev rječnik) ali sam našao toliko posla da ne znam hoću li stići da što sastavim. Nemojte, dakle, na mene računati, pa ako što napišem, podaću Vam ga, ako bude prekasno obavestićete me.

Srdačno Vas pozdravlja,
odani Vam,
M. Rešetar

Писмо Луја Адамовића Антуну Вучетићу

Dubrovnik 9.X 1926.

Gosp. Prof. A. Vučetiću

Predsjedniku Dubrovačkog učenog društva „Sv. Vlaho“

Veoma cijenjeni G. Professore,

Zahvaljujući Vam srdačno na ponuđenoj mi saradnji na „Vjesniku“, čast mi je saopćiti Vam da istu rado prihvaćam i da ću napisati raspravu pod naslovom „Životne prilike naših primorskih biljaka“, ili ako hoćete da naučnije glasi: „Ekološki uslovi naše vegetacije“, što je ustvari jedno te isto.

Rad će iznijeti od prilike 1 tabak štampani.

Izvolite, g. predsjedniče, primiti izraz mog osobitog poštovanja,

Vaš odani
Lujo V. Adamović.

Писмо Антуна Вучетића Милану Решетару

Prof. D. Milanu Rešetaru, Zagreb

Primili smo Vašu c. dopisnicu od 8.X.1926. glede Vaše radnje za „Glasnik“ što sam ja krivo naznačio kao „Vijesnik“².

Nama će biti osobito milo da Vaša radnja uresi naš „Glasnik“, ne samo zbog odličnog Vašeg pera, nego i što će se tako među Dubrovčanima kod nas i u Americi podići ugled našega preduzeća. Kako predviđamo sada imate za radnju vremena do svrhe januara a ja ću Vam kasnije potanje obavijestiti o roku, nadasve ako bude dulji.

² Уредништво часописа је разматрало оба назива за први број.

Ako pak ne bude stigla Vaša radnja na vrijeme, što ufam da hoće, svakako ćemo Vam povratiti rukopis, kako Vi želite.

Mi Vam se najtoplije preporučujemo i unaprijeda Vam se najsrdačnije zahvaljujemo...

ПИСМО АНТУНА ВУЧЕТИЋА ЛУЈУ ВОЈНОВИЋУ

Velecijenjeni i mili Gosparu Lujo,

Primio sam Vaše preljubazno pismo od 25. X-og i drugo koje je stiglo amo nazad pet-šest dana.

Nemam riječi da Vam opišem izvanrednu radost koja je obuzela mene i sve nas kad smo razumjeli srdačne i žarke izjave Vaših osjećaja prema patriotskom našem pothvatu i prema milome Dubrovniku, kojemu smo mi svi, kao i Vi, sinovljom ljubavi odani, i kad ste nam priopćili Vašu iskrenu pripravnost da stavite na raspoloženje Vaše izvanredno odlične sposobnosti nama i „Glasniku“. Obistinio se, da Bog da i sv. Vlaho, Vaš žarki pozdrav: Vivat, floreat, crescat ovaj naš smjeli podhvat i zanio jednakom ljubavi sve Dubrovčane u starome i novome svijetu i ostale patriote u Jugoslaviji na veću slavu Dubrovnika!

Ovo prvo Vaše pismo tako je prožeto iskrenom ljubavi prema našem slavnome zavičaju, vrućom željom da poduprete naš rad, i tako u njemu sjaje Vaša odlična duša, da to treba da razglasimo objelodanjenjem Vašeg prvog pisma, jer ćete tako Vi zanijeti sve Dubrovčane ovdje i u Americi i probuditi od drijemeža one koji spavaju. Stoga nalazimo za shodno da ga što prije cjelovito objelodanimo, osvjem onijeh riječi gdje kažete koju ćete nam radnju poslati.

Mislím da nam nećete ovo zabraniti. Ali ipak ja ću čekati desetak dana prije nego što ga objelodanim, da ne biste nam Vi odbili ovu našu molbu, što ufam da nećete.

Što se tiče Vašeg drugog pisma, primićemo radosno Vaš rad o Macchiavelliu.

Imate zato vremena da pred konac januara o. g. Ako rok uzbude štogod dulji, ja ću Vas obavijestiti.

Kad biste prispjeli, što ufam da se neće dogoditi, mi ćemo dakako javiti u prvom izdanju „Glasnika“ da će u drugome doći Vaša radnja, ali i bez toga navijestićemo prije izlaska prvog „Glasnika“ Vašu radnju. Ali nama će za više razloga biti neugodno da prvi „Glasnik“ izađe bez Vaše radnje, te bi je morali počekati, stoga Vam se najtoplije preporučujemo.

Ostaćemo Vam od srca harni ako se zauzmete oko predbrojbe, a naznačićemo na „Glasniku“ cijene za inostranstvo.

Mili gosparu Lujo molim Vas da primite najsrdačnije pozdrave od svih nas, a nadasve od Vašega najodanijeg

Antuna Vučetića

ПИСМО АНТУНА ВУЧЕТИЋА ПАВЛУ ПОПОВИЋУ

Gospodinu Prof. D. Pavlu Popoviću
Rektoru univerziteta
Beograd

Vaše cijenjeno pismo od 2. novembra o.g. kojim ste se vrlo ljubaznim riječima odazvali našoj molbi da nas počastite jednom svojom radnjom za „Glasnik“ Dubrovačkog učenog društva Sv. Vlaha pobudilo nam je najtoplije čuvstvo zahvalnosti prema Vašoj odličnoj ljubaznosti.

Za Vaš prilog imate vremena do svrhe januara a možda i do daljeg roka ali ćemo Vam kasnije javiti ... rok i ufamo da ćete usrećiti nas i „Glasnik“ Vašim odličnim prilogom.

Srdačni pozdrav...

ПИСМО АНТУНА ВУЧЕТИЋА ЂУРИ КЕРБЛЕРУ

Dubrovnik 8.XII 1926.

Velecijenjeni Gospodine Professore!

Na odgovor na Vašu cijenjenu dopisnicu od 8.X o.g. u ime svoje i uprave Društva najsrdačnije Vam ostajemo harni što ste nam ljubazno odgovorili da ćete se dragovoljno odazvati našoj molbi ako Vam samo vrijeme dopusti glede Vašeg rada za prvi „Glasnik“ našega Društva.

Obzirom a to da imate vremena do svrhe januara, ili možda i dulje, mi Vas molimo da budete ljubazni da se konačno odlučite na rad za 1. „Glasnik“ jer smo osobito obratili naše nade u Vašu ličnost i u Vaše odlično pero; zato ćemo ostati osobito harni.

S odličnim štovanjem,
Vama odani
prof. Antonije Vučetić.

Записник са седнице ДУД „Свети Влахо“

Sjednica 11. oktobra 1926.

1. Izdanje „Glasnika“ društva

Predsjednik izvješćuje da:

U kasi društva ima preko 21500 D: od tih je ... dala Općina, 4000 g. Miguel Mihanović a ostalo i drugima nji priložnici. Zatim izvješćuje da ga je g. Božo Banac ovlastio da javi publici da će on dati u svrhu izdanja 1.

Glasnika 6000 D. za honorare piscima i ponukao ga da zamoli Luja Vojnovića da pošalje jednu radnju za prvi „Glasnik“. To je sve predsjednik učinio. Osim toga zamolio je pismima poznate naše naučnike:

1. Prof. Rešetara u Zagreb
2. Dr. Petra Kolendića u Skoplje
3. Prof. Ferdu Šišića u Zagreb
4. Prof. Körblera u Zagreb
5. Prof. Tihomira Gjorgjevića u Beograd
6. Vladimira Ćorovića u Beograd
7. Prof. Pavla Popovića u Beograd
8. Prof. G. Čremošnika u Sarajevo
9. Prof. L. Adamovića
10. L. Vojnovića

Izvješćuje da su se prof. Šišić i prof. Adamović primili radnje i priopćuje njihova pisma. Kaže da se može izdati „Glasnik“ u 10 štampanih tabaka. „Glasnik“ trebalo bi da bude u formatu kakav je „Glasnik“ Skopljanski, iste veličine. Pošto se nedavno u Dubrovniku za 1 štampani tabak zahtijevalo 1800 D. i moglo bi se za sada štampati najviše 10 tabaka, to bi za štampu izišlo 18000 D. Ali po notici u posljednjem „Dubrovniku listu“ cijene su štampanja drugdje mnogo niže. Za dobru korekturu trebalo bi potrošiti za 10 štampanih tabaka 1000 D.

Pri tome trebalo bi po 25 pojedinih otisaka prirediti za pojedine pisce a 10 egzemplara cijelog „Glasnika“ u finoj hartiji i povezano.

Za uređenje „Glasnika“ po stavu g članka 6 statuta ima se sastaviti uređivački odbor, koji kad ne bi imao stručnjaka za izvjesnu disciplinu dužan je da sasluša mnijenje stručnjaka ma i nečlanova ili da se obrati jednoj od naših akademija. Radovi će se primati na štampanje tek poslije dovoljno referata i odluke uređivačkog odbora. Od ovoga postupka se izuzimaju radovi članova akademija nauka, profesori univerzитета i slični priznati naučnici.

U uređivački odbor ulazi predsjednik sa dva člana uprave i još četiri društvena člana koje bira uprava.

Na čelu našeg „Glasnika“ trebalo bi da dođe ime dubrovačke općine, g. Bože Banca i g. Miguela Mihanovića

Писмо Антуна Вучетића Бокешкој штампарији

Dubrovnik, 27. 4. 1927.

Uglednoj upravi

Bokeške štamparije u Kotor

Zbog nekih slučajnih zapreka, koje su konačno otklonjene, čekali smo do danas da Vam sa sigurnošću javimo da će se u najkraćem roku otpočeti

štampanjem našeg „Glasnika“. Pošto nije bilo u ničemu naše krivice, uvjereni smo da nam nećete ni najmanje zamjeriti što se je ovaj posao malo više produljio. U želji da sad već krenemo brzo unaprijed, molimo Vas da nastajne sedmice, od četvrtka, kad hoćete, ali svakako što je moguće prije, dođe u Dubrovnik Vaš opunomoćenik radi potpisa ugovora, za koji smo se uglavnom već od prije sporazumjeli. S njim ćemo, ako ureba, sporazumno izvršiti i koje promjene ili dopune našeg ugovora. Nakon toga odmah će se započeti štampanjem „Glasnika“, naravno uz cijene već od prije od Vas predložene (nadamo se da će naš „Glasnik“ sada zahvatitu ne samo 10, no i 12 tabaka i više).

Molimo da nam javite dan dolaska Vašeg opunomoćenika, koji, da ne gubi uzalud vrijeme, neka se odmah javi u kr[aljevski] Dubrovački arhiv.

S poštovanjem i pozdravom:

Za Upravu Dubrovačkog učenog društva Sv. Vlaho
Predsjednik AV.

